

Bilgi ve yetenek yönlerinden kazanç-fırsat ve risk-zarar eksenleri

Dr. Hikmet AYTEK*

Özet

Çağımızda bilginin üretilmesi kadar paylaşımı da büyük bir önem taşımaktadır. Her bilginin bir ömrü vardır ve dolayısıyla bu ömür süresi içinde bilginin kullanılması gerekmektedir. Bilginin kullanılarak sağlanacak olan faydanın artırılması ise ancak bilginin paylaşımı ile mümkündür. Girişimciler kazanç – fırsat ve kayıp – risk ekseninde hareket ederek başarı sağlamayı hedefleyen kişilerdir. Bu uğraşlarında gösterecekleri başarı doğal olarak sahip oldukları bilgi ve bu bilgiyi kullanma becerileri ile doğru orantılıdır. Çalışma girişimcilerin bilgi ve yetenek düzeyleri ile fırsat – kazan ve risk – kayıp eksenlerinde şekillenen hareketlerinin ilişkisini incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, fırsat, risk, kayıp, kazanç

* Dr. Hikmet Aytek, Tel. 0542 222 52 52, hikmetaytek@gmail.com, “Girişimcilerin Özellikleri, Kazançlar Sorunlara Bakış ve Bir Örnek Olay”, Doktora Tezi.

Earnings - opportunity and risk – losses axles from the standpoint of knowledge and ability

Abstract

In our age, sharing of knowledge is important as producing of knowledge is. Knowledge has limited life and therefore it should be used within this life. If the knowledge is shared benefit obtained increases. Entrepreneurs are individuals who aim success acting on Earnings - Opportunity and Risk – Losses axles. Their success, naturally, depends on their knowledge and ability level they owned. This article examines relation between Earnings - Opportunity and Risk – Losses axles and entrepreneurs' level of knowledge and ability.

Key words: Entrepreneurship, opportunity, risk, earning, loss

Giriş

Bilgi, çağımızın en güçlü değeri ve aracı haline gelmiştir. Girişimsel alanlardaki bütün girişim faaliyetlerinin temeli araştırma sonucu geliştirilmeye çalışılan AR-GE'lerden alınabilecek bilgilerle güçlendirilmeye çalışılmaktadır. ” Bu yüzden, Bilgi temelli Yaklaşım, firmaların sahip oldukları bilginin (knowledge) sürdürülebilir rekabet avantajı sağlayabileceğini kabul eder. Bilgi denildiğinde firma üyelerinin ürünler, sistemler ve süreçler ile ilgili tüm açık olarak bilinen, üyelerince paylaşılan (explicit) ve bir veya birkaç firma üyesince açıkça söylenmeden bilinen, örtülü olan (tacit) bilgilerinin yanı sıra, firmanın veri veritabanları ve bilgi sistemlerinde yer alan bilgilerde kapsamaktadır. (Ayrancı,2007,47) Tüm bu bilgiler, firmanın elinde bulunan veya elde edebileceği varlıklardır. Ve kaynak temelli yaklaşımlarda olduğu gibi değerli, nadir, taklit ve ikame edilemez olmalıdır.(Ayrancı,2007,47)

Var olan veya ortaya çıkarılabilecek durumdaki bilginin avantaj sağlaması için ise yönetilmesi gerekmektedir. Bilginin yönetim; bilginin yaratılması veya elde edilmesi ve işletilmesi ((exploiting) adımlarından meydana gelen bir süreçtir.(Ayrancı,2007,47) Firma üyelerinden olan akıl hocaları (mentors), yani daha deneyimli ve bilgili olanlar, bilginin yaratılması ve paylaşılması adımlarını atarlar. Bilginin işletilmesi ise, firmanın sahip olduğu fikirleri yeni ürünlere çeviren sistemler ve yapılar sayesinde gerçekleştirilir.” (Ayrancı,2007,47)

Teknik anlamda sağlıklı bilgi ortamı için yetenek ve bilgi düzeyi yüksek birimlerden kurulu bir organizasyon için aynı düzeyde bir koordinasyonunun da sağlanması gerekmektedir çünkü“Bilginin oluşturulmasında iki problem bulunmaktadır; koordinasyon ve işbirliği”. (Ayrancı,2007,47) .Bu problem halledildiğinde; girişimci organizasyonun güçlü hafızasına paralel bir veri tabanı katkısı gerçekleşecektir. Ayrıca, Girişimci karakterin, işbirliğine yatkın, yani, takımsal uygulama öğeleriyle bağdaşık konuma çekilmesi yönündeki gayretler, anılan katkının kalite ve yoğunluğunu artıracaktır.

Girişimsel alanda girişimci kişiliğin beceri durumu “ Verimlilik açısından; Verimlilik, elde edilen sonuçların, yararların, bu sonuçları ve yararları elde etmek için katlanılan çabalara, yapılan fedakârlıklara, harcamalara oranı olarak tanımlanabilir. Yani, kısaca çıktıların girdilere

oranıdır. Kişisel verim ise kişinin yaptığı işten en iyi sonucu alabilmesidir. Kişisel verimin meydana gelmesi için ilk şart, işe uygun bir 'kişisel verim arzı' mevcut olmasıdır. Fakat bu verim arzı ancak kişiye bir 'iş görevi' verilirse gerçek verime dönüşebilir.

Kişinin verim arzı her şeyden önce yetenekleri ile sınırlıdır. Mesela renk körleri belli renkleri tanıyamaz, zeki bir insan karışık bir olayı daha kolay anlar vs. Kullanılmaya hazır yetenekler de tek başlarına verim meydana getiremezler. Tembellik, ilgisizlik, kuşku gibi faktörlerin olmaması gerekir. Başka bir deyişle yetenekler göreve yönelik içten gelen tahriklerle etken hale getirilmelidir.(Ercan,1982,27) Bilgi öğrenmenin bir sonucudur. İşletmelerin kurumsallaşma sürecinde hizmet içi eğitimler bu nedenle önem arz eder. Öğrenme şans eseri başarılı bir şey değildir. Gayretle aranmalı ve özenle yapılmalıdır. (Bell,1998,26)

Girişimcilik eylemlerinde ilgili taraflarca doğru bilginin kullanılması ve yeterince paylaşılması sağlanmalıdır."Bilginin kullanılması ancak düzenli bir bilgi işlem ortamının oluşması ile mümkündür. Organizasyondaki bilgi birikiminin eskiyen bilgi işlem ürünleriyle beraber kullanılamaz hale gelmemesi için bilgiler olabildiğince geleceğe açık sistemler üzerinde toplanmalıdır.

Yaşadığımız çağın gelişmelerinden biri olarak bilgisayar dünyası iletişim konusunu da ilgi alanına almıştır. Bilgi iletişimi zaten beraberinde getirmektedir. Gerçi belki bizler halen bilgiyi üretebilmeye çalışma aşamasındayız ama aslında bilgiyi üretmek de yetmemektedir. Paylaşılmayan bilgi yararlı olamamaktadır. Çünkü her bilginin bir ömrü vardır. Bilgi yararlı ömrü içinde kullanılırsa üretime katkı sağlayabilmektedir.(Özışık,2001,158)

Yeteneklerin bilgi birikimi ile daha işlevsel konuma çekilebildiği bilinmektedir. Yetenekli olmak önemlidir ama yeteneğin nasıl kullanıldığı daha da önemlidir Bilgi düzeyi ile yeteneğin olumlu kullanılabilmesi hususu çok ilişkilidir.

Girişimci girişimsel süreci yönetmekle yükümlüdür."Yönetim sadece beşeri faktörlerin değil, işyerindeki bütün kaynakların planlanmasını, yönlendirilmesini ve koordine edilmesini kapsayan, geniş kapsamlı bir kavramdır. Yönetimin sanat mı yoksa. Bir bilim mi olduğuna dair tartışmalar yaşanmış olmakla birlikte, girişimcinin taşınması gereken önemli niteliklerden birisi olduğu su götürmez bir gerçektir.

Tecrübe bir süreç boyunca insanların karşılaştıkları olay ve durumlar sonucunda elde etmiş oldukları, çoğu öğrenilerek elde edilemeyecek olan kazanımlardır. Yönetim yeteneği tecrübe ile birleştirildiğinde, girişimci sorunların üstesinden rahatlıkla gelebilecek, yeni durumlara kendisini uyarlayabilecektir.(Küçük,1998,45)

Bilgi ve yetenek yönlerinden eksenler

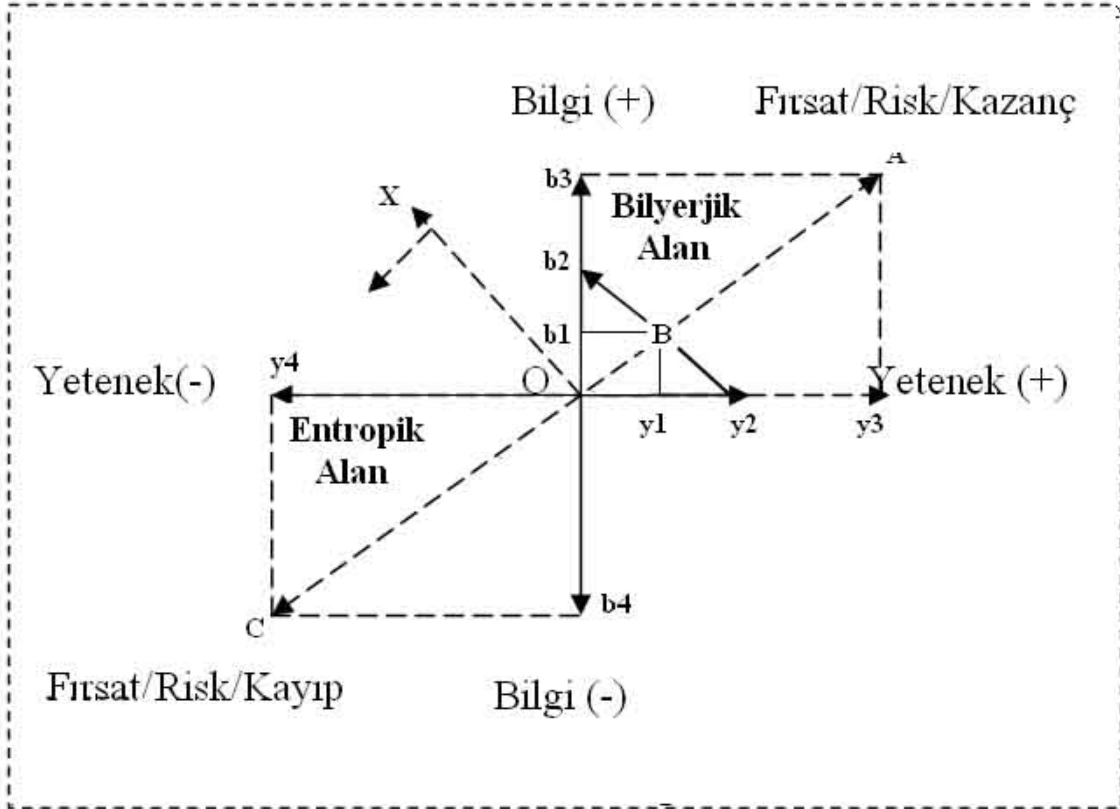
Girişim amaçlı bir organizasyonun içerisinde yer alan ve iç girişimciler olarak adlandırabileceğimiz kişiler vardır Bunlar işletme içi çalışma sürecinde mevcudu geliştirebilen kişiler için şu hususu dile getirebiliriz;"Birey, çalışma yaşamında ve içinde bulunduğu organizasyon içinde yerini bilme ve gelecekte nerede ve nasıl olmak istediğini belirlemelidir. Bu nedenle kariyer planlamasında önce, bireyin o an sahip olduğu yetenekler veri olarak alınacaktır. Ancak süreç içinde özellikle geliştirilmesi olası yetenekler pozisyonun fonksiyonel özelliklerine denk düşmüyorsa bunların zaman içinde geliştirilmesi yoluna başvurulabilir. Bu yola başvurma belli bir anlam taşıyabilmesi için bireyin istem gücü ve psiko-sosyal yapısı olumlu bir nitelik göstermelidir." (Kaynak,2001, 162)

Yetenek: konumuzu ilgilendirdiği yönüyle bir gerçek veya tüzel kişinin bir şeyi anlaması, yapabilme ve uygulamaya koyabilme niteliğidir. Algılama, etkileme, ikna, empati, ilişki, sosyal uyum, donanım, kaynak temini, beceri, esneklik ve yaratıcılık gibi hususları içermektedir.

İnsanlar anlamını bildikleri kelimelerin içeriği kadar düşünebilmektedirler. Bu nedenle kişilerin bu öğelere karşın kendi durumlarını sorgulamalarını ve kendilerini güçlendirmeleri gerekmektedir. Yeteneğin ya da diğer açımlarının ne olduğundan daha çok, nelere neden olduğu önemlidir. Yetenek ancak yerinde ve doğru amaçlar için kullanılabilir olduğu ölçüde, topluma ve aynı zamanda onu doğru kullanabilen bireylere artı-değerler kazandırmaktadır.

Girişimsel alandaki fırsat, risk, kar ve zarar gibi unsurlar girişimcinin bilgi ve yetenekleri ile ilgilidirler. Daha önceki “Girişim Faktörü ve Günümüzün Girişimsel Alanında Girişimcinin Konumu” Başlıklı makalemizde; Girişimciyi kavram olarak açıklarken; “Bilgi ve yeteneğinin ölçüğünde Değerleri var eden, tanımlayan ve dağıtan yapısı ile girişimci, fırsat-risk ve kazanç-zarar eksenlerinde fikrini gerçekleştirmek ve topluma katma değer sağlamak için; gayret gösteren, umut, hayal ve hedef sahibi, yeniliklere açık bir kişidir.” demişim. Girişimciliğin bu tarifinde yararlandığımız kazanç/zarar ve fırsat/risk eksenlerinin karşılıklı konumlarına ilişkin hususları bu defa daha farklı bir perspektiften, yani, fırsat/risk/kayıp ve fırsat/risk/kazanç şeklinde ve bilgi/yetenek unsurlarıyla ilişkilendirilmiş biçimde ele alarak; eksenlerin arasında doğacak olası alanları anlatmaya çalışacağımız bölümde; anlatımın daha iyi anlaşılması düşüncesiyle tertiplediğimiz (çizelge: 1) de yer alan hususları şöyle açıklayabiliriz;

Çizelge 1: Bilgi/Yetenek Yönlerinden Kazanç/Fırsat – Zarar/Risk Ekseni

Girişimsel alandaki fırsat, risk, kar ve zarar gibi unsurlar girişimciye özgü bilgi ve yetenek ile çok ilgilidirler.

a- Bilgi ve yetenek ikileminde doğabilecek bir özel nitelikliğe sahip olduğunu düşündüğümüz sinerjinin varlığını ve özelliğini ayırt etmek amacıyla **Bilyerji**’ adını vererek ürettiğimiz yeni bir kavrama dayalı ve ilk olarak adlandırdığımız ‘**Bilyerjik Alan**’ da ki (O/b3/A/y3) bilgi ve yetenek düzeyi oldukça yüksek ve artma eğilimlidir. Yapılan işlerde hem bilgi hem de yetenek büyük önem taşımaktadır. Bu sayede fırsatlar kısa sürede keşfedilip girişimcinin iş fikri üretmesinde ya da yeni iş fikirleri geliştirmesinde ilham kaynağı olmaktadır. Ticarileşen ve parasal değere dönüşen iş fikirleri de kazancı daha doğrusu müteşebbisin faktör payı olan karı arttırmaktadır. Sosyal içerikli bir girişim konu ediliyorsa, sosyal gelişime katkı sağlanmaktadır. Daha önce de değinildiği gibi girişimcilik diğer işlerden farklı olarak bilginin beraberinde yaratıcılık gerektirmektedir ki bu da bir yetenek işidir.

b- Bilgi(+) ve Yetenek(+) arasındaki, yani, bilgi olumlu ama, yetenek yetersiz/kısıtlı bir konumda, (O/y1/B/b2) arasında kalan alanda) bilgi birikimine dayalı ama yetenek gerektirmeyen alanlarda çalışılabilir.

c- Bilgi(+) ve Yetenek(+) arasındaki, yani, yetenek olumlu ama, bilgi yetersiz/kısıtlı bir konumda (O/b1/B/y2) arasında kalan alanda) yeteneklerle sınırlı ama bilgi gerektirmeyen alanlarda çalışılabilir. Bilgi ve yetenek bir diğerini destekler ama tolere edemez b ve c maddelerinde yer alan kişilikler bilgi ve yetenek unsurlarından birisine dayalı olan son derece kısıtlı tutumlarını değiştirmez ve bir diğerini arttırmaya yönelik bir gelişim sürecine girmezlerse sürekli gelişime dayalı yaşam koşulları karşısında tutunamazlar

d- (ob3) bilgi eksenini, dışarıdan etkilenecek Bilgi(+) ve yetenek(-) arasındaki fırsattan yoksun olan aksak alana eğimli hale getirildiğinde (o/x/b3) sapma oranında kazançtan uzaklaşarak, riski artıran biçimde kayıp etme ihtimali artacaktır. (ox) eksenini (Oy4) eksenini ile örtüştüğünde yani negatif olduğunda Entropi tam anlamıyla gerçekleşecektir. (O/y4/C/b4) olarak görülen diğer aksak alanda da, yetenek ögesine ilişkin olarak benzer sonuca varabiliriz.

e- (O/y4/C/b4) arasında var sayılan Entropik Alanda ise; hem bilgi hem de yetenek düzeyi olması gereken düzeyin altındadır. Şöyle ki ne bilgisizliğin, yetenekle ne de yeteneksizliğin bilgiyle tolere edilebilmesi mümkün değildir.

Sonuç

Zaman girişimcilerin başarılarını etkileyen çok önemli bir faktördür. Günümüzde Girişimsel Alan içindeki zaman faktörüne dayalı baskının giderek artmakta olduğu ve artışın ivmesi artarak devam edeceği açıkça görülmektedir, Üretimsel değerlerin rekabetine ilişkin olarak, ürün kalitesi, nakliye, enerji, işçi ücretleri ve faiz gibi değerlerin ekonomik alt yapısı zamansal dilimlere dayalı süreçler haline gelmiştir.

Anılan ve diğer girişimsel süreçlerin tamamında risk, fırsat, kar ve zarar eksenleri etrafında Bilgiyi etkileyen ve tutumları koşullu kılan; örneğin, hukuk, teknik donanım, ekonomi. Kültürel faktörler v.b.gibi Bilgi etki unsurlarının varlığı, bu unsurların iyi bilinmesini ve bilinen hususların yetenekli biçimde kullanılmasını gerektirmektedir. Girişimsel alandaki anılan eksenlere zorunlu olarak bağımlı gelişen rekabete ilişkin başarı faktörü tarafların bilgi ve yetenekleri ile doğru orantılıdır.

Bilgi ve yetenek yönlerinden kazanç-fırsat ve risk-zarar eksenleri

Kaynaklar

A.G. Özışık: *Proje Yönetim Teknikleri*, Birsen Yayıncılık, 2001.

E. Ayrancı: *Firma Teorisi, Çeşitli Perspektifler ve Teoriye Yönelik Bilgi Temelli Yaklaşım*, ABMYO Dergisi, 2007.

M.N. Ercan: *İş ve Zaman Etüdü*, Ege Üniversitesi Matbaası, 1982.

O. Küçük: *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, 2005)

R. C. Bell: *Managers as Mentors*, Yetiştiren Yöneticiler, Çeviren, Bahar Ulusoglu Darn, Tor Yayınları, 1998.

T. Kaynak: *İnsan Kaynakları Planlaması*, Alfa Basım Yayın Dağıtım, 2001